

Schriftelijke vragen ex Art 41 RvO

Aan: Het college van B&W van Groningen

Betreft: Aanbestedingsprocedures grote projecten en bevordering werkgelegenheid

Datum: 26 februari 2015

Geacht College,

Binnenkort zullen er grote projecten in en rondom onze stad aanbesteed worden. Te denken valt aan de aanleg van de Zuidelijke Ringweg, aanpak stationsgebied, HOV-as West en het aardbeving bestendig maken van woningen en gebouwen in onze regio. Onze raad heeft middels de aangenomen moties werkgelegenheid AZR (25 juni 2014) en inzet werkzoekende bouwvakkers in het aardbevingsgebied (24 september 2014) aangegeven dat het van groot belang is dat werkzoekenden uit onze stad en regio aan deze projecten gaan deelnemen.

Wij hebben geconstateerd dat bij de bouw van de centrales in de Eemshaven tienduizenden werknemers zijn ingezet maar dat daar nauwelijks mensen uit onze regio werkzaam zijn geweest. Door dubieuze praktijken via uitzendbureaus zijn de regels die in Nederland gelden inzake het arbeidsrecht met voeten getreden. U bent daarmee bekend.

Gezien het feit dat het wetsvoorstel Aanpak Schijnconstructies nog in beide kamers behandeld dient te worden en er nog steeds geen keiharde sancties worden toegepast bij misstanden in de (onder)aanbesteding, vrezen de PvdA en de SP dat de schijnconstructies met onderaannemers / malafide uitzendbureaus wederom zullen plaatsvinden. Met als mogelijke consequentie dat werklozen uit stad en provincie weer aan de kant blijven staan.

Uitbuiting, oneerlijke concurrentie en verdringing op de arbeidsmarkt zijn niet alleen ernstige misstanden maar de aanpak hiervan is ook een voorwaarde om mensen uit onze stad en regio aan het werk te krijgen. Dan immers ontstaat een gelijk speelveld op grond waarvan regionale aannemers hun geografische nabijheid in de prijsstelling tot uitdrukking kunnen laten komen.

De PvdA en de SP fracties hebben dan ook de volgende vragen aan het college.

- 1) Bent u net als de PvdA en de SP ook bezorgd over het feit dat er bij de aanbesteding en de daaropvolgende onderaanbesteding van grote projecten in onze stad en regio wederom sprake kan zijn van schijnconstructies? Zo ja, wat gaat u daar aan doen? Zo nee, kunt u goed onderbouwd aangeven waarom u niet bezorgd bent?
- 2) U gaat uitvoering geven aan bovengenoemde moties. Op welke manier gaat u zich hard maken om er voor te zorgen dat werkzoekenden uit stad en regio volop deel kunnen nemen aan de uitvoering van de grote projecten die aanbesteed worden?
- 3) Bent u met ons van mening dat het in de aanbestedingsvoorwaarden opleggen van gelijke verplichtingen ten aanzien van wet- en regelgeving, arbeidsvoorwaarden, etc. voor hoofd- en onderaannemers plus effectieve controle op naleving de regionale werkgelegenheid ten goede komt? Zo nee, waarom niet?

- 4) Is het college van mening dat zij ook bij private aanbestedingsprocedures een voortrekkersrol dient te vervullen om arbeidsrechtelijke misstanden te voorkomen en tegen te gaan? Zo, ja op welke manier gaat u dat doen en kunnen wij ook een notitie op dit gebied tegemoet zien.
- 5) Bent u van mening dat de gemeentelijke aanbestedingsprocedure op korte termijn aangepast dient te worden in de lijn hetgeen de Wet Aanpak Schijnconstructies beoogt? Zo ja, wanneer bent u dat van plan te doen? Zo nee, wat gaat u dan ondernemen om misstanden bij de uitvoering van werken na aanbestedingsprocedures te voorkomen?
- 6) De FNV heeft een voorbeeld regeling ontworpen ten behoeve van het aanbesteden van projecten (zie bijlage). Deze voorbeeldregeling is meerdere keren aan de Gemeente aangeboden en onlangs nog op 17 februari j.l. besproken met juristen en inkoopadviseurs van onze Gemeente. Wat vindt u van deze voorbeeld regeling en vindt u deze regeling ook toepasbaar in onze gemeente en voor het eerst bij de aanbesteding Zuidelijke Ringweg? Zo ja, wanneer kunnen wij voorstellen in deze verwachten? Zo nee, heeft u zelf ideeën om bij aanbestedingsprocedures misstanden te voorkomen?
- 7) De FNV regeling beoogt met name effectieve controle door een extern bureau mogelijk te maken bij hoofd- en onderaannemers op naleving van de aanbestedingsbepalingen ten aanzien van het personeel. Bent u het met de FNV eens dat controle zoals omschreven noodzakelijk is om uitbuiting, verdringing op de arbeidsmarkt en oneerlijke concurrentie te voorkomen? Zo nee, op welke wijze denkt u op de naleving van de aanbestedingsbepalingen toe te zien zodanig dat deze ongewenste effecten worden voorkomen?
- 8) U zit in de stuurgroep inzake de aanleg van de Zuidelijke Ringweg, die voor het Stationsgebied en die voor de HOV-as west. Formeel bent u niet de opdrachtgever in de komende aanbestedingsprocedures waarbij u in alle drie projecten sterk de gezamenlijke verantwoordelijkheid benadrukt. Bent u ook van mening dat u bij de aanbesteding medeverantwoordelijk bent voor het voorkomen van misstanden en schijnconstructies? Zo ja, hoe gaat u die rol oppakken? Zo nee, waar ligt dan uw verantwoordelijkheid bij de aanbesteding van deze trajecten?
- 9) Bij een raadsbijeenkomst over de aanleg van de ZRW kregen wij summiere informatie over het toepassen van de Social Return On Investment (SROI). 'Het wordt geen pilot van Rijkswaterstaat, het moet beheerst worden toegepast en de markt moet in haar kracht gelaten worden' waren de uitspraken die bij deze bijeenkomst werden gebezigd. Kan het college aangeven wat hiermee bedoeld wordt en wat dit betekent voor de mensen in de stad met een grote afstand tot de arbeidsmarkt? Kunt u garanderen dat het protocol Social Return voor 100% wordt nageleefd ?
- 10) Er worden in de stad en regio projecten uitgevoerd waarbij u niet de (hoofd) aanbesteder bent. Bent u desalniettemin voornemens om bedrijven die verantwoordelijk zijn voor misstanden op het arbeidsrechtelijke vlak bij deze projecten sancties op te leggen ? Zo ja, indien juridisch mogelijk, bent u dan van plan om de samenwerking met deze partijen op te zeggen en/of in de toekomst met deze bedrijven geen zaken mee(r) te doen? Zo nee, kunt u goed onderbouwd aangeven waarom u dat niet van plan bent ?
- 11) Bent u in staat en bereid om zodra de aanbesteding van een project gerealiseerd is de raad te informeren omtrent:
 - a. de te realiseren regionale werkgelegenheid in mensjaren werk?
 - b. het aantal mensen werk dat gerealiseerd wordt ten aanzien van de in de gemeentelijke SROI regeling omschreven doelgroepen waaronder werkloze jongeren
 - c. op welke wijze malafide praktijken worden tegengegaan?Zo nee, waarom niet.

Namens de fracties van de PvdA en SP,

Jan Pieter Loopstra (PvdA) en Wim Koks (SP)

Voorbeeldregeling ten behoeve van aanbesteding

Het onderstaande wordt opgenomen in de standaardovereenkomsten die worden gebruikt bij het aangaan van onderhandelingen over grote aanbestedingsprojecten.

1. Aan de hoofdaannemer zal door de opdrachtgever worden opgelegd dat hij aan zijn leveranciers en onderaannemers dezelfde verplichting oplegt als die welke de opdrachtgever aan de hoofdaannemer zal opleggen ter zake arbeidsvoorwaarden, loontarieven en de naleving van nationale en Europese regelgeving. Daarmee verplicht de hoofdaannemer onderaannemers contractueel zich te allen tijde te houden aan wet- en regelgeving, zoals het Burgerlijk Wetboek, de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst (d.w.z. het naleven van een cao als deze op een onderaannemer van toepassing is), de Wet op de algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van cao's en de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, als ook toepasselijke EU wet- en regelgeving.

Daaraan wordt toegevoegd dat er periodiek (vanzelfsprekend afhankelijk van de duur van de overeenkomst) zal moeten worden gecontroleerd door de hoofdaannemer of de leveranciers en onderaannemers aan deze verplichting voldoen. Per project worden van tevoren afspraken gemaakt met de hoofdaannemer over de frequentie van deze controles. Daarnaast wordt de verplichting opgenomen om in geval van gerede vermoedens van misstanden een extra controle te laten uitvoeren.

De opdrachtgever neemt elke klacht, ook die van de zijde van werknemers en/of hun vertegenwoordigers in de keten, serieus en zal deze onderzoeken, en aan de klager terugkoppelen of de opdrachtgever wel of geen aanleiding ziet iets met de klacht te doen. Bij een door betrokken cao-partijen aangedragen geground vermoeden van het niet-naleven van de onderhavige cao, rust op de aangeklaagde de bewijslast voor het tegendeel.

De (extra) controle zal (op verzoek van de opdrachtgever in opdracht van de hoofdaannemer) steekproefsgewijs moeten worden uitgevoerd door een externe specialist. Als extern specialist zal, afhankelijk van het te verrichten onderzoek, in beginsel worden gekozen voor een registeraccountant of in plaats daarvan voor een instelling die een erkenning (accreditatie) heeft op basis van de eisen in NEN-EN-ISO/1 EC 1 7020 (of een daaraan gelijkwaardige status) en die voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria voor een type A-keuringsinstelling (gedefinieerd in NEN-EN-ISO/1 EC 17020), en die een overeenkomst heeft met de Stichting Normering Arbeid. Het doel van de audit zal zijn om vast te stellen of de verplichting als omschreven onder 1 al dan niet wordt nageleefd. Een onderdeel van de regeling zal zijn hoe lang het onderzoek mag duren en binnen welke termijn de resultaten aan de opdrachtgever moeten worden bekendgemaakt. De hoofdaannemer dient zijn onderaannemers en leveranciers te kunnen verplichten om:

- a) de informatie die hij in redelijkheid noodzakelijk acht ten behoeve van de controle onverwijld toe te leveren, en
- b) de externe specialist of controleur toegang te verlenen tot plaatsen en mensen noodzakelijk voor het onderzoek.

De opdrachtgever zal bovenstaande aanpassingen borgen door:

- a) het toekomstig uitsluiten van onderaannemers als gevolg van bewezen misstanden, en
- b) de mogelijkheid sancties op te kunnen leggen aan de hoofdaannemer.

Leveranciers en onderaannemers, waarvan is komen vast te staan dat zij de verplichting als bedoeld onder 1 stelselmatig niet zijn nagekomen (en waarbij voorts is komen vast te staan dat als gevolg daarvan derden in materiële zin zijn benadeeld, worden voor de duur van maximaal ... jaar uitgesloten van deelname aan projecten als leverancier dan wel als onderaannemer.

De opdrachtgever zal bij het opstellen van de selectiecriteria ten behoeve van de hoofdaannemer opnemen dat de kandidaat partij verklaart dat zij in de overeenkomsten met haar onderaannemers ten behoeve van het project in kwestie de bedingen als gesteld onder bovenstaande heeft opgenomen dan wel zal opnemen en aan het gestelde zoals hier voorgaand vermeld binnen het per aanbestedingsprocedure te bepalen scoringsysteem- een aantal selectiepunten toekennen.

De opdrachtgever zal in eerste instantie trachten met partijen tot oplossingen te komen. Als andere maatregelen de tekortkoming niet hebben doen opheffen en indien de hoofdaannemer toerekenbaar tekort schiet in de nakoming van de verplichting als omschreven onder I zal de opdrachtgever een financiële sanctie kunnen treffen.

De opdrachtgever zal de ter zake betrokken medewerkers van FNV faciliteren om contact te leggen met arbeiders op de locatie waar een project wordt ontwikkeld, zolang dit contact de werkzaamheden op de bouwplaats niet verstoort. Daartoe zal de opdrachtgever per project overleg plegen met FNV of een locatie bij het werkterrein van het project aan de orde is (dit hangt uiteraard ook af van de omvang en duur van het project) en zo ja wat een geschikte locatie kan zijn (het streven is een locatie zo dicht mogelijk bij de hoofdtoegang van het werkterrein).

Op de opdrachtgever rust de bewijslast m.b.t. het naleven van bovengenoemde afspraken. Daartoe verleent de opdrachtgever o.a. inzage in de resultaten van de gehouden audits aan haar medezeggenschapsorganen.

FNV Noord

16 februari 2015